

[Automatisk tekstet av Autotekst med NB Whisper. Kan inneholde feil.]

[SPEAKER_02]

Du hører nå en podkast fra Universitetet i Stavanger.

[SPEAKER_01]

Hvilken rolle kan SF0 spille i barns liv, både her og nå, i dag og i åra som kommer?

Hvordan kan SF0 fungere som en inkluderende arena?

Og hva slags rolle kan SF0-ledelsen ha når det kommer til å fremme inkluderende praksis i skolefritidsordninga?

Velkommen til Læringsmiljø i skole og barnehage.

Mitt navn er Maria Gilje Strand, og jeg er programleder for denne podkastserien.

I dag skal det handle om hva rolle skolefritidsordninga, eller SF0, kan spille i barns liv.

Med meg i studio har jeg en av landets fremste SF0-forskere.

Det har jeg lov til å si.

Joakim Caspersen, velkommen.

Du er forskningssjef ved NTNU Samfunnsforskning og forsker tilknyttet oss ved Læringsmiljøsentret.

Og så har vi Mona Gjøse Skaaren.

Du er jo et kjent navn for mange SF0-folk over hele landet, egentlig.

Du har jo 30 års erfaring fra SF0 sjøl, men nå er du stipendiat hos oss ved Læringsmiljøsentret.

Ja.

Velkommen til deg.

[UNKNOWN_SPEAKER]

Takk.

[SPEAKER_01]

Jeg vil begynne med at dere kort presenterer dere selv og hva dere jobber med.

[SPEAKER_03]

Hvis vi kan begynne med deg, Joakim.

Jeg er sosiolog av utdanning.

Og jobber med sosiologiske spørsmål rundt skole- og utdanningsfeltet.

Jeg pleier å si at jeg er interessert i alt som er i skolen som ikke er undervisning.

Og da er jo SF0 en av de tinga som er spennende der.

Så prosjektene mine og forskninga mi handler mye om det, da.

Skolens organisering, de ulike arenaene i skolen og hvilken betydning de har for barna særlig.

Så det er jo hovedtematikken.

Så nå har jeg forskjellige prosjekter innafor det da, som er der.

Du var veldig snill og kalte meg en av landets fremste forskere, men det er jo ...

Jeg har vært så heldig å få være med på en utvikling i forskninga på SF0.

Så vi har vært en gjeng som har holdt på.
Og så har jeg blitt engasjert inn i SF0 kanskje litt sånn av personlige grunner.
Det kan jeg eventuelt komme tilbake til, men jeg har vært så heldig å få holde på med SF0 i ganske mange år nå, som forskningstema.
Så det har vært veldig gøy.

[SPEAKER_01]

Og litt beskjeden, da.
For jeg vil påstå at du er en av landets fremste innen SF0.
Men ok.
Mona, kan du presentere deg sjøl, og hva du jobber med?

[SPEAKER_00]

Ja, nå er jeg jo doktorgradsstipendiat her på læringsmiljøsentret på UiS.
Og før det så har jeg jobba 32 år i praksisfeltet.
Hvor jeg har jobba som avdelingsleder for SF0 i Stavangerskolen.
Og så har jeg òg jobba mye i det nasjonale nettverket for SF0.
Og så er ikke jeg sosiolog i bunn, men jeg er snill og god på bunn.
Nei, det var tøys.
Jeg har en master i skoleledelse eller utdanningsledelse.
Så mitt interessefelt handler jo mye om det som handler om ledelse, og spesielt retta mot SF0.

[SPEAKER_01]

Og det skal vi komme litt tilbake til, hva akkurat du skal forske på.
Men det er mye som skjer i og rundt SF0 i dag.
Og så er det mange spørsmål som stadig stilles når jeg følger med i media.
Det handler om rammer, det handler om kompetanse.
Det handler om kvalitet, finansiering, inkludering.
Jeg kunne fortsatt nevnt flere ting.
Men med de stikkordene i bakhodet, kan dere ta oss litt igjennom og beskrive litt deres opplevelse?
Hva er SF0 i dag?
Og hvilken rolle tenker dere at SF0 spiller i barns liv?

[SPEAKER_03]

Ja, altså ... Litt tilbake til det personlige igjen, da.
Jeg har tre gutter hvor han eldste starta på SF0 i 2016.
Det var tilfeldigvis akkurat da jeg begynte å forske på SF0 også.
Men det skjedde noe med engasjementet, for det var nettopp at jeg ...
Jeg fikk øynene opp for en arena som jeg egentlig ikke var så veldig klar over.
Jeg visste at han skulle begynne på skolen, men så oppdaga jeg jo at nei, han starter jo ikke på skolen, han starter jo på SF0.
Så det er det første møtet med skolen for veldig mange.
Det skjer gjennom SF0 de ukene før skolen begynner.
Og så begynte jeg å bli nysgjerrig på alle de her rammene og betingelsene for det.
Og jo mer jeg begynte å grave i det, så så jeg at her er det jo ...

Man har ikke sett så nøye på dette som en del av opplæringssystemet før, eller som oppvekstsystemet, for å kalle det det.

Og vi fikk gå inn i å gjøre en evaluering av skolefritidsordninga i 2018 og så liksom at det gjøres jo helt forskjellig over hele landet.

Et slående eksempel var at noen steder var det helt gratis å gå på SF0.

Andre steder kosta det over 4000 kroner i måneden.

Og de kommunene kunne ligge helt ved siden av hverandre.

Sånn at bodde du på den ene sida av broa, så betalte du over 4000.

Hvis du flytta til andre sida, så betalte du ingenting.

Så det ble sånne store forskjeller både for familier og for innholdet og for hele pakka, da.

Og så har mer og mer skjedd av utvikling av SF0 siden det.

Vi fikk løfta opp disse spørsmålene, og så kom etter hvert bl.a. pga.

det, men også den generelle interessen på SF0 som dukka opp, så ble det innført gratis deltids plass.

Det ble en mer inkluderende arena på den måten.

Flere fikk mulighet til å gå der.

Man innførte en rammeplan som sa noe om innholdet.

Så man har etter hvert begynt å forme denne arenaen som er veldig viktig for barn.

Det er jo mer eller mindre universelt at man starter på SF0.

Det er over 95 % som starter på SF0 i første trinn.

Så det har blitt en sånn arena som har fått oppmerksomhet, samtidig som det også er et veldig sånn uforma felt.

Så vi har fått retningslinjer, men vi vet også at ...

Variasjonene er store.

Innholdet er forskjellig, på godt og vondt.

Men det har på en måte blitt et sånn åpent felt, så det er blitt et speilbilde egentlig.

Og det er ... Noen ganger vil jeg si at det er der kampen står litt, om hva skole og oppvekst skal være.

For når det blir åpent, så vil veldig mange ulike perspektiver prøve å fylle det da.

Så man kan forstå SF0 fra veldig mange ulike vinkler.

Både et sted for barns utvikling, som et slags bilde av hva utdanningssystemet skal være.

Hvilken vekt det skal legges på ulike deler.

Sånn at det blir en kjempespennende arena å forske på, rett og slett.

[SPEAKER_01]

Hva vet vi av forskning nå?

Hvilken rolle er det SF0 spiller for barn i dag?

Sier forskningen noe om det?

[SPEAKER_03]

Det er kanskje en av utfordringene med den norske forskningstradisjonen.

At den har ikke sagt så mye om barnas perspektiv på SF0 ennå.

Vi jobber med det og skal få fram forskning på det også.

Men det er klart at en ... For barn og familier, voksne ...

Så skiller man jo ikke alltid så klart mellom skole og SF0 eller undervisning og SF0.
Man er opptatt av at man leverer barnet sitt på morgenen til et hus som man kaller skole.
Og så skjer det noe inni der.
Og så har man ikke disse klare skillene mellom hva det er.
Men inni organisasjonene, inni skolene, så lever jo det skillet veldig godt.
Det er ofte, ikke overalt, men veldig mange steder, veldig klare skiller mellom SF0-delen, SF0-personalet, og de andre ansatte i skolen.
Et veldig enkelt perspektiv på hva det betyr for barn, det er jo at det blir ...
Fort veldig stykka opp, hvis ikke du klarer å få til den helheten i dagen, da.
Og siden inkludering også er tematikken her for barn med særskilte behov, så er det kjempeproblematisk når helheten ikke blir ivaretatt gjennom dagen.
Det har det vært mye oppmerksomhet rundt nå i det siste, da.
Med at barn med særskilte behov ikke får ivaretatt den tilrettelegginga som de trenger når de kommer over i SF0-delen av skolen.

[SPEAKER_01]

Vi skal tilbake til inkludering, for det blir viktig å snakke om i dag.
Men litt samme spørsmål til deg, Mona.
Hva er SF0?
Hvilke tanker har du rundt det?
Og hvilken rolle det kan spille for barn?

[SPEAKER_00]

Ja, nå har jo jeg vært med lenge i praksisfeltet.
Og jeg har jo vært med fra før seksåringene kom inn i skolen.
Og jeg må jo si at jeg har vært veldig sånn trigga over den steemoderlige behandlingen som har vært av SF0, at det har vært undervisning som alltid er det viktigste, og at SF0 er bare for å fylle tida, at de har en plass å være og ha omsorg og tilsyn, liksom.
Og så syns jeg at den utviklingen som har vært, som Joakim peker på med ...
Med den nasjonale evalueringen som dere fikk gjennomført, og ikke minst at det førte til stortingsmelding 6 som var tydelig på at vi skulle få en rammeplan for at SF0 skulle bli mer likeverdig og inkluderende.
Og at vi som følge av det fikk den rammeplanen som var viktig.
Og ikke minst at det med prisen gjorde SF0 ekskluderende.
Og at for å få med alle på leken, så ble det gratis deltidsplasser.
Så det har jo vært en sånn viktig ...
Reise og utvikling, men fremdeles så er det veldig utfordrende rundt dette her med vilkårene for å drive SF0.
Både for ansatte og for ungene, men kanskje òg for foreldrene.

[SPEAKER_01]

Ja.

Men du nevner den rammeplanen og sånn, det er vel kanskje litt tidlig å si, men har dere tro på at den vil gjøre noe med SF0-utviklingen?

[SPEAKER_03]

Ja, absolutt.

Og jeg tenker at den har allerede gjort ganske mye med SF0.

Og da vi begynte å snakke om det, så begynte vi å snakke om alle de tinga som ikke funker.

Vi begynner å snakke om at det har vært dyrt og en vanskelig inkluderingsarena.

Det er viktig å få fram at det har kommet på plass en rammeplan.

Det har skapt en identitet for SF0.

SF0-feltet har begynt å utdanne sine egne fagfolk i Norge, bl.a. her på Universitetet i Stavanger.

Vi må nevne at vi har en bachelorgrad innen dette.

Det er et felt i ganske stor endring, hele SF0-feltet.

Og rammeplanen har absolutt vært med på å få fram stoltheten over det å jobbe i SF0.

Så kan man snakke om betingelsene for å kunne jobbe med rammeplanen inn i SF0-ene.

De varierer, for å si det sånn.

Men at den har hatt en betydning, og at den kommer til å fortsette å ha betydning, det tror jeg absolutt.

For det er liksom hele det her løftet og profesjonaliseringen av feltet som i litt større grad enn før også skjer innenfra feltet sjøl, da.

Som jeg har veldig troa på.

[SPEAKER_00]

Men så ble det jo veldig sånn òg at når rammeplanen kom så blei det

en del sånn ... Ja, nesten litt sånn satt fag på alt det arbeidet som foregår i SF0 som var viktig som du peker på i forhold til ...

Yrkesstolthet, det å bygge identitet og det å få på plass profesjonsutdanninger og drive feltet framover.

Så det har hatt enormt stor betydning med òg å anerkjenne SF0 som den viktige oppvekstarenaen det faktisk er i barns liv.

Sant?

[SPEAKER_03]

Mange barn bruker mer tid på SF0 enn de gjør på undervisningsdelen av skolen.

At det er en viktig arena, det kommer man ikke bort fra.

[SPEAKER_01]

Men jeg har lyst til å høre litt òg ... Vi må innom det du skal forske på, Mona.

For jeg er litt interessert og nysgjerrig i det.

Jeg forstår jo sånn at du skal forske på ledelse.

Men kan du nærmere bestemt si hva og hvordan ... Du har jo òg vært heldig, og du har Joakim som veileder sammen med Ingunn Størksen.

[SPEAKER_00]

Så du er jo gode hender her.

Veldig gode hender.

Jeg er veldig heldig og føler meg privilegert som har denne muligheten å få lov å forske på nettopp ledelse i SF0, som jeg er veldig opptatt av.

Det jeg ser på nå, er hvordan ledere i sitt læringsfellesskap kan bruke det som en arena for å utvikle ...

Inkluderende praksis i SF0.

Så jeg gjennomfører noe som heter lederverksteder.

Hvor vi jobber med å speile praksis og trigge læring for å nettopp utvikle den ledelsespraksisen som de står i.

[SPEAKER_01]

Spennende.

Du er nettopp kommet i gang, så det er litt tidlig å si noe om resultatene, men du får komme tilbake igjen.

Ja, ikke sant.

[SPEAKER_00]

Men vi holder på med datainnsamling og ... Det er veldig spennende prosesser og ... Ja.

[SPEAKER_01]

Jeg gleder meg til dette... Og så må vi bare nevne at det skal komme inn en til stipendiat innenfor SF0, og den skal forske på ...

[SPEAKER_03]

Lek?

Ja, eller SF0-ansattes påvirkning på barns sosiale og emosjonelle utvikling.

Er det den riktige tittelen?

Ja.

Men for å si det enkelt, da.

Hva er det vi faktisk gjør på SF0 som kan bidra til barns utvikling? Hvordan kan vi ta det videre?

Så det er liksom hovedtemaet, og så er det jo alle stipendiater ... Er jo så heldig at de får forme sine egne prosjekter underveis der, så var det ...

Hvilke veier det kommer til å ta, men det går tilbake til nettopp det spørsmålet som du starta med i stad.

Altså hva har SF0 å si for barns utvikling?

Og for barns læring og engasjement?

[SPEAKER_01]

Det blir veldig spennende.

Når det gjelder den forskningen, så får folk bare vente litt, og så følge med i våre kanaler for å få vite mer.

Men jeg er litt interessert i å gå litt tilbake til dette med inkluderende arena.

Du skal jo forske litt på det på ledelsesperspektivet òg.

Men jeg er litt interessert i å vite ... Er SF0 en inkluderende arena i dag, Joakim?

[SPEAKER_03]

Jeg kan starte ... Det er litt sånn forskjellige nivåer. Inkluderingsbegrepet har jeg også ... Kunne hatt en egen podkast om det.

Men ja og nei er selvfølgelig svaret.

Hvis vi går tilbake til innføring av rammeplanen, så har jeg vært veldig opptatt av at man ...

Rammeplanen har inkludering høyt på agendaen.

Det er et eget kapittel om inkludering i rammeplanen, og det er egne avsnitt i andre kapitler om inkludering.

Så det er veldig tydelig satt fram.

Barns medvirkning, egne aktiviteter, universell utforming, tilgjengelig for alle.

Det er sånne stikkord som går igjen hele veien.

Samtidig så er et poeng som vi i forskergruppa som jeg er med i, også her på Universitetet i Stavanger,

Et poeng er at en del av politikken vi har innført samtidig har gjort det kjempevanskelig å få SFO til å være den inkluderende arenaen som det burde være.

Det ene var at når man innførte gratis deltidsplasser eller kjernetid i SFO,

Så skjedde det omtrent samtidig som rammeplanen, men det medførte i praksis at veldig mange steder så kom det veldig mange flere barn inn.

Noe som er veldig positivt med tanke på inkludering, altså de får tilstedeværelse.

Men man fikk ikke nødvendigvis noe flere ressurser til å ha et godt opplegg for disse barna.

Det ble ikke noe flere ansatte.

Det ble vanskeligere å gjøre de tinga som rammeplanen sa man skulle gjøre.

Og vanskeligere å jobbe med det.

Det var en stor frustrasjon ute i skolene og SFO-ene.

At det rett og slett ble en mindre inkluderende arena, opplevde man. Hvis man skiller mellom ulike dimensjoner i inkluderingsbegrepet, så ble tilstedeværelsesinkluderingen veldig høy, fordi veldig mange fikk tilbud.

Man var veldig opptatt av det.

Men selve den mer sånn innholdsinkluderingen, de gode praksisene, gode hverdagsøyeblikkene og måten å jobbe på, den ble vanskeligere å gjennomføre.

Så det ble litt dobbelt, hele greia der.

Og så har man den samme diskusjonen nå igjen knytta til lærerkompetanse og hva som blir bundet opp i skolen.

Fordi det blir krav til spesialpedagogisk kompetanse også, eller lærerkompetanse i spesialpedagogen, som kanskje gjør ressurser

Det er noen mekanismer på samfunnsnivå som gjør at vi innimellom slår beina under den inkluderende arenaen som det kunne vært.

Det er på det overordna nivået.

Ser du inne på SFO, så er jo i og med at SFO er en fritidsarena, ikke en pedagogisk arena, så er det også sånn at rettigheter til spesialundervisning eller individuelt tilpassa opplæring, som det heter nå da, de følger skoledagen, men ikke ...

... som legger vekt på det, at det gjør at det for veldig mange barn blir vanskelig å være på SFO.

For de får ikke den støtten de trenger for å få det til.
Jeg har sjøl intervjuet barn og familier som ender med å sitte på et grupperom med voksne hele dagen etter at skoledagen er slutt til de blir henta, fordi man ikke har ressurser til å følge de opp.

Ja, veldig trist.

Og også snakke med familier som har barn med funksjonshemming som har da timer til såkalt BPA, altså brukerstyrt personlig assistent, som er et gitt antall timer per uke.

Som har blitt nødt til å bruke de på SFO-tida.

Mens det egentlig skal ha gått i fritidsaktiviteter og sånne ting. Men for å kunne gjennomføre den dagen som foreldrene trenger for å kunne stå i jobb, så har de måttet bruke av den potten, da.

Det er vanskelig å si at det er en veldig inkluderende arena.

Vi har også fulgt dette med forskjellige undersøkelser.

Vi har spurt foreldrene til disse barna med særskilte behov over mange år, helt fra 2017 til 2023.

Når vi spør dem hvordan SFO-tilbudet er,

De vurderer det også dårligere.

De hadde sikkert brutte forventninger underveis.

Samtidig er jeg alltid sånn ... Jeg blir litt nedstemt når jeg kommer med sånne dystre bilder.

For det foregår jo også så utrolig mye fint og bra inni SFO-ene.

Og så mye bra praksiser og så mye ...

Gode fagfolk som vil gjøre og gjør en god jobb, da.

Men det er noe med rammebetingelsene som er sosiologisk interessant.

[SPEAKER_01]

Men hvis vi skal prøve å snu det litt positivt, da.

For jeg regner med at du har alle svarene, sant.

Hva kan man gjøre?

For jeg vil jo tro at det ligger mange muligheter òg i SFO til å faktisk bli en god, inkluderende arena.

Hva kan man gjøre?

[SPEAKER_03]

Dette er noe av det Mona også jobber med i doktorgradprosjektet.

Så det er et fint oppspill til henne på.

Men det handler jo ofte om å bli bevisst på de praksisene man har.

Altså bak alle sånne valg man gjør i hverdagen, om man er lærer eller barne- og ungdomsarbeider i SFO eller har en bachelor i skolefritidspedagogikk eller hva som helst.

Så ligger det jo noen valg bak det man gjør hele tiden.

Og det å bli bevisst på hva som påvirker de valgene, rett og slett reflektere over egen profesjonsutøvelse, og gjerne gjøre det systematisk sammen med kollegaer ... Bare ved å gjøre et sånt enkelt grep, sette av noen minutter i uka ...

Nå er det ikke så mange minutter SFO-ansatte har alltid, da, men får man satt av litt til det, og reflektert over praksisen, hva gjør vi her med tanke på inkludering?

Så kommer man fort mange steg videre.

[SPEAKER_01]

Regner med at du òg har noen svar, Mona, på dette litt vanskelige spørsmålet mitt?

[SPEAKER_00]

Ja, jeg er veldig enig med Joakim i at svaret er både ja og nei. Det er fantastisk mye bra arbeid som foregår. Med å bygge gode, inkluderende fellesskap hvor barn skal få oppleve at de har en reell mulighet til å delta i lek og aktivitet. Og òg oppleve tilhørighet og det å være en del av fellesskapet. For den aldersgruppa Norges viktigste vennskapsarena. Det er der det sosiale foregår. Det er utrolig viktig at de skal være inkludert, og for ... Å lede det arbeidet med inkludering, det er jo komplekst. Og jeg tenker det handler om å bruke profesjonsfellesskapet til å skape en felles forståelse av oppdraget i rammeplanen. Hva ligger der i de ulike begrepene? Hvordan gjør vi dette i praksis? Det vi har snakket mye om i dag tidligere, er at vi vil bruke teoretiske modeller som prøves ut i praksis. Så reflekterer vi rundt det og går i læringsloopene. Og gjerne ta en fot i bakken og bruke litt pedagogisk analyse for å ta tempen på det. Ta en prat med ungene og ikke minst at de voksne blir bevisste på hva de holder på med og hvordan de jobber.

[SPEAKER_01]

Da tenker du på ledelsenivået, sant?

[SPEAKER_00]

Ja, jeg tenker både på ledelsenivå og ansatteneivå.

[SPEAKER_01]

Ja, for jeg føler jo litt at der skoen virkelig trykker, er jo kanskje litt som du er inne på, at ... Ja, man skulle ha satt av tid igjen noen minutter, eller hvor masse tid ... Men det blir vel kanskje ikke mulig, nesten. Og der har jeg litt lyst til å høre, for du har jo òg vært involvert i ... Flere forskningsprosjekter, men det er ett. Sammenligningsstudie, har jeg forstått, mellom Norge og Sverige, eller norsk SF0, men òg svenske "fritidshem", om jeg uttaler det rett. Og at det er bl.a. ett funn der som viser at det er veldig stor forskjell når det kommer til plantid. Kan du si litt om det, for det syns jeg er veldig interessant.

[SPEAKER_03]

For å ta funnene først. Vi har spurt hvor mange timer har du per måned, enten individuelt eller samme andre, til planlegging. Og så ligger ca. 85 % av de norske SF0-ansatte. Vi har tall fra ca. 1100-1200 ansatte i Norge. Et godt, greit representativt utvalg.

De ligger på fem timer i måneden og nedover.
Så det blir kanskje liksom en times tid i uka, da.
Sånn i snitt.
Men så stiller vi det samme spørsmålet i Sverige.
Vi har fått svenske forskere som vi samarbeider med, til å gjennomføre samme undersøkelsen der.
Da ser vi at kanskje 30 % ligger på fem timer i uka og nedover, mens de resterende 70 % ligger på opptil 15 timer, 20 timer og 25 timer i måneden.
Da får du et helt annet grunnlag for å kunne snakke sammen og planlegge.
Men så er det flere ting som ligger bak her, grunnen til at det blir sånn.
Som handler om historien.
Hvorfor det er sånn.
For det første så har de i mye større grad heltidsstillinger i fritidshem.
Så det er det de jobber med.
Mens i Norge så har man stort sett 50 % stilling, og så jobber man i skoledagen
Og er med som miljøarbeider gjennom skoledagen, gjerne.
Og gjør forskjellige oppgaver der, da.
Ofte knytta til enkeltbarn og spesialpedagogikk der.
Mange gjør det.
Så det er den ene.
De har en annen type stillingsstruktur knytta til det.
Grunnen til at de har fått til det, er at på 70-tallet fikk de i gang en egen universitetsutdanning.
En lærerutdanning på universitetsnivå som retter seg mot fritidshjem.
Nå kommer sikkert noen svensker til å arrestere meg, men det heter da 'grunnlærerutbildning innriktning fritidshjem'.
Så det medførte jo at man har på en måte fått til en annen sånn ...
Jeg snakka om profesjonalisering av feltet i stad, men den har starta mye tidligere i Sverige da.
Det gjør også noe med statusen, og statusen og arbeidsvilkår blir ramma inn annerledes i de landene.
Vi har gjort en undersøkelse som jeg har presentert på konferanse, men ikke fått fram i tidsskrift ennå.
Jeg skriver med en svensk forsker.
Ser du på de som ... Hva påvirker vurderingen av kvalitet i egen SF0?
Både i Norge og Sverige, så ser vi at det er nettopp den tida til planlegging.
Så skal ikke si at det er kausalsammenheng, for her går pilene litt begge veier.
Men det er de som opplever å ha god tid til planlegging, opplever også å ha høyere kvalitet på egen SF0.

[SPEAKER_00]

Sånn at ... Ja, og så står det jo òg i rammeplanen at SF0 skal være et fellesskap som reflekterer og planlegger og ...
Og driver med organisasjonslæring og ... Nå husker jeg ikke akkurat formuleringen på det.

Men samtidig, når du hører de tallene som Joakim presenterer, så tenker i hvert fall jeg at ...

Det er store ambisjoner i rammeplanen som det på en måte ikke er rammevilkår til at du skal lykkes med det oppdraget du har fått. Det er litt som om du skulle ha sagt til lærere at de skal ut og ha undervisning, men dere ...

Dere har fem timer i måneden til å forberede dere til det dere skal undervise i. I forhold til alt det som de 93 skollene som er i rammeplanen, i forhold til lek og aktivitet og alle de fine tingene, så trenger ansatte i SF0 den tiden til å forberede arbeid, hvis de skal kunne utvikle en god inkluderende praksis og et godt tilbud med kvalitet.

Og det er jo òg et lederansvar både på skoleeiernivå, på skoleledernivå, og ikke minst for de som jobber i SF0, å få på plass at de følger forskriften på at de er et læringsfellesskap.

[SPEAKER_01]

Men hvorfor gjør man ikke bare det da, sette av tiden?

[SPEAKER_00]

Ja ... Det er et veldig godt spørsmål, Maria.

Det er komplekst, og sånn som Joakim var inne på, dette med kombinasjonsstillinger.

De er det jo mye færre av nå.

Jeg snakker med mange ledere rundt i hele landet igjennom.

Det er kommet endringer pga.

den nye opplæringsloven.

Kompetansekravene gjør at det er blitt mer 50 % stillinger.

Men likevel.

Så de som er i Kombi-stillinger, og de som gjerne bare jobber deltid, det å få til de felles møtepunktene, det er ganske ressurskrevende.

Og det krever at skoleledere ...

Er opptatt av at òg den delen av dagen er viktig som barns oppvekstarena.

At det rigges for at det er viktig at de òg har tid til å samarbeide, planlegge, evaluere, reflektere og jobbe systematisk.

For å lykkes med det som er rett og slett samfunnsmandatet til SF0.

[SPEAKER_01]

Nei, det er jo vanskelig.

Jeg veit jo at du Joakim er veldig opptatt av dette med denne heldagsskolen, på en måte.

Kan vi gå litt inn igjennom?

Det er jo ikke så veldig ... Kanskje ikke så veldig enkelt å få til?

[SPEAKER_03]

Ja, jeg er ikke så veldig opptatt av at vi skal få til heldagsskolen.

Men jeg er opptatt av den debatten, ja.

Og igjen, jeg var inne på det her å snakke om helhetlig skoledag.

Altså få den sammenhengen i dagen, det tenker jeg er det viktige spørsmålet.

Hvordan kan vi få til det?

[SPEAKER_01]

Det var litt det jeg mente.
Litt flåsete sagt av meg.

[SPEAKER_03]

Ja, det er bare selvfølgelig sånn ... Viktig nyansering, ja.
Og så er jo på en måte heldagsskolen oppe i debatten for tida.
Og det har blitt foreslått.
Sittende regjering er opptatt av det som en mulighet.
Så vi er jo flere som da har påpekt at ...
Det å få til endringer i skole- og utdanningsfeltet av den
størrelsen som en heldagsskole ville innebære, det virker i hvert
fall på meg som ganske umulig å få til.
Og resultatet kan man jo også liksom ... Uten å si noe om hva det
ville være.
Men det er ...
Det med å få til store reformer i utdanningssektoren har så mange
hindringer ved seg.
Det handler om arbeidstidsavtaler, det å endre praksis gjennom
reformer ovenfra.
Det er tungrodde greier, rett og slett.
Noen argumenter vi har framført, er at vi har jo denne arenaen som
heter SF0, som allerede ligger der som en slags veldig lavhengende
frukt å plukke.
Som kan være med på å utvikle den helhetlige skoledagen, hvis man
tar noen små grep rundt det.
Vi har også snakka en del om hva skjer med SF0 hvis den bare blir en
del av skolen?
Altså tilfører SF0 noe eget til barns hverdag?
Det er jo også spørsmålet, ikke sant?
Ikke bare om det er mulig å organisere dette som en helhetlig dag,
men tilfører det noe annet?
Og det tenker jeg at det gjør, da.
Det tilfører på en måte en fritidsarena med barns medvirkning og
sånn, som ikke har den læringa og læreplanen som formål, men som har
en egenverdi i seg selv.
Og det er jo utfordringa hvis man går veldig langt inn i
heldagsskole-tankegangen.
At man kanskje kan gjøre mange av aktivitetene.
Som ligner på SF0, men når du flytter ... At formålet blir noe
annet, så blir på en måte også innholdet forma av det, da.

[SPEAKER_01]

Det ble kanskje abstrakt, skal jeg ta et eksempel?

[SPEAKER_03]

Ja, men gjerne, ta et eksempel.
Nå tar jeg et ganske ferskt eksempel som jeg har lært.
Si at man bygger en butikk i SF0 sammen med barna.
Og bruker det til å ha rollelek, rundt butikk osv.
etter at skoledagen er ferdig da.
Og så framstår dette som en veldig bra ... Man bruker tom
emballasje, og man har liksom fine lokaler og bygd opp en butikk med

å sortere varer osv.

Barna er med på alle aktivitetene.

Det fremstår jo som noe som skolen kan bruke veldig aktivt.

Man kan bruke det i matematikk, og man kan bruke det i mange andre fag.

Og ta med elevene på det.

Men så skjer det et eller annet idet skolen tar tak i denne SF0-aktiviteten, og begynner å gjøre det med et annet formål, nemlig læringsformålet.

Som gjør at det blir mye mindre interessant for barna å drive med i SF0-delen.

De tar over aktivitetene, de bytter formål på det, som gjør at det blir mindre interessant og fyller ikke de samme formåla.

Det er faren hvis man blander arenaene for mye.

At man flytter formålet.

En slags formålsfokusvridning, eller hva man skal kalle det.

Som gjør at egenarten forsvinner.

Hvis man sier at aktiviteten i SF0 har egenverdien knytta til lek og barns medvirkning, som står i rammeplanen, så tror jeg det er ganske problematisk, rett og slett.

[SPEAKER_00]

Fordi at det foregår så mye fin lek i det å leke butikk som bygger mer på det.

Det er lekbaserte kontra den instrumentelle læringen om hvordan vi bruker pengene.

Og at det koster det, og alt er matematikk eller språk eller hva det nå er.

Men det er jo nettopp det som er litt sånn X-faktoren til SF0, at læringen er ...

Jeg skal ikke si han er uinteressant, for det er han ikke, men det er på en måte mye mer lekbasert enn ...

Så instrumentelt som det er blitt, og det er derfor jeg òg har vært engasjert i det.

Jeg vil jo si mye tydeligere, jeg er jo ikke for heldagsskole.

For jeg er veldig opptatt av at vi må få til den profesjonaliseringen av SF0.

Det er mange gode måter å skape helhet og sammenheng på.

Mellom undervisning og SF0, hvor du tenker hele barnet hele dagen uten å bolke det og strekke det og bruke tid på den måten som ligger i den hele dagen-skole-tanker.

Og så syns jeg jo det er et godt eksempel som Joakim viser til, og som jeg kjenner veldig igjen fra praksis.

[SPEAKER_01]

Syns du det var et veldig godt eksempel?

Ja.

Men litt sånn ...

For vi har snakka masse om inkludering, vi har snakka mye om forskjellige tema inn i dette her med hva rolle SF0 kan spille for barns liv her og nå.

Men jeg vil òg gå litt inn på sånn ... Hva tanker har dere om framtiden?

Jeg vet at dere ikke er spåmenn og kvinner og sånt, men dere har

kanskje noen tanker om hva kan SF0 bli?
Når du snakker om Sverige, at det var en utvikling som har skjedd, de har holdt på igjen litt lenger med utdanning og forskjellig profesjonalisering.
Hva tenker du vil skje framover med SF0?
Og tror du det vil bli heldagsskole, eller blir det noe annet som skjer?

[SPEAKER_03]

Det er vanskelig å mene midt i den politiske debatten om det som skjer.
Jeg var inne på det i stad, men jeg syns det er så mange positive ting som skjer.
Det er en driv i SF0-feltet som er veldig positiv.
Og det har definitivt fått en helt annen plass på agendaen, da.
Vi snakker mye mer om det nå enn vi gjorde for bare sju-åtte år siden.
Så det har skjedd masse, og jeg er jo en optimist, så jeg tror at dette blir en positiv utvikling framover.
Og jeg tror at vi som forskere har en viktig jobb i å påpeke utfordringene, problemene,
Fokus på ... Litt sånn optimistisk fokus, eller hva skjer faktisk av de positive tinga når vi gjør SF0 på en god måte, da.

[SPEAKER_00]

Og det tenker jeg òg, at SF0 har et helt unikt potensial, som du var inne på helt i starten, som på en måte må pakkes ut hvis du får de gode rammevilkårene for det.
Og som det nasjonale nettverket for SF0, de kaller jo SF0 for 'livets treningsstudio'.
Og det syns jeg er så fint, fordi det handler litt om akkurat det at SF0 er en fantastisk ...
Hvor ungene får trene på livet.
Undervisning og det som er fag, det er en liten del av livet vårt.
Mye mer enn bare det.
Det sosiale, det med vennskap ... I den alderen å få oppleve mestring, glede, deltakelse på likeverdige vilkår ... Altså ...
Og vi planlegger jo egentlig et forskningsprosjekt, og vi har lyst til å se litt på det.
Hva har det å bety, det som ungene opplever i SF0?
Hvordan slår det ut seinere i livet, på en måte?
Fordi det er et veldig sterkt fokus på relasjoner, på leken og den læringen som foregår, men ikke i den skolske konteksten, sant.
Så det er utrolig spennende, og det er utrolig fint, og jeg mener det jo ... Jeg elsker det jo, det er jo bare helt magisk når det funker.

[SPEAKER_01]

Men du må òg svare på det litt vanskelige spørsmålet hva du tror framtidens SF0 vil se ut.

[SPEAKER_00]

Min drømme-SF0 er jo at vi skal få inn ... At det blir sånn som i Sverige, f.eks., hvor det er ...

... siden 70-tallet har vært en lærerutdanning med innvirkning i fritidshjem.
At vi får en SF0-lærerutdanning på plass her òg.
For det òg vil være med og skape en helhet og en sammenheng på en helt annen måte.
Og det vil ha mye å si for profesjonaliseringen og fagligheten inn i det arbeidet som gjøres.
Og det vil selvfølgelig ha stor betydning for ungene med hvilken kompetanse de voksne som jobber der, har i møte med barn.
Og så tenker jeg òg at vi har jo, ja, siden før vi fikk rammeplanen, snakket mye om disse rammevilkårene, som bl.a. handler om kompetanse, men òg at ... Det er jo steder hvor det er uhorvelig mange barn per ansatt.
Og det òg er jo ...
Det skaper en stor "turn over", sant, fordi at du får på en måte oppdrag som er ...
Ja, det kjennes litt sånn umulig ut.
Og det kan du jo se opp mot den debatten som går veldig til media i forhold til at de vil ta vekk lærernormen.
Hvordan de kjemper for det, hva det har å bety.
Og de grunnleggende tankene og prinsippene rundt det kan du like godt føre inn i SF0.
Det er kjempekrevende å ivareta en barnegruppe i SF0, kanskje i enda større grad når det er ...
Fri lek og ikke de rammene som det er å sitte ved en pult, eller være i en sånn tradisjonell undervisningskontekst, kanskje.
Når du da er ufaglært kontra en som har en femårig master og er utdanna lærer.
Det er litt sånn ... Ja, jeg tror ... Noe av drømme-SF0-en min ligger som sagt i det der med kompetanse og rette folk, og nok folk til at ungene skal få ...
Den der barndommen ... For den er så veldig, veldig kort.
Derfor liker jeg så godt den plassen den har fått i rammeplanen.
Jeg tror vi må verne veldig om barns barndom.

[SPEAKER_01]

Godt sagt.

Jeg håper at noen som kan bestemme sånne typer ting som norm og alt det der, hører på podkasten.

Hva tenker du om det Monas sier her?

[SPEAKER_03]

Helt spot on på den diskusjonen.

Apropos det med kompleksiteten som oppstår med flere og flere barn på like mange voksne, det er en professor på NTNU som heter Eirik Irgens, som har et fint ...

Fint bilde av ... Hvis du tenker at du har én lærer og én elev, så har du én relasjon der.

Når du får én lærer og to elever, så har du relasjonen mellom de to elevene pluss én relasjon til læreren for begge to.

Eller til den voksne i SF0-sammenhengen.

For hver gang du legger til et barn her, så vokser jo dette eksponentielt, som det heter.

Altså ikke med en rett linje, men liksom sånn rett opp i taket.

Og det sier noe om kompleksiteten som oppstår når du får flere og flere barn inn, da.

[SPEAKER_00]

Og spesielt når de skal ha det trygt og godt.
Det er jo et grunnleggende prinsipp, sant?

[SPEAKER_01]

Men nå begynner vi dessverre å gå litt sånn ... Vi må runde av.
Jeg hater jo denne delen, for jeg vil jo egentlig bare sitte og snakke hele tiden.
Men hvis vi skal litt sånn runde opp, runde av, heter det.
Det som vi har snakket om i dag, og oppsummere litt.
Hva tenker dere er det viktigste folk som hører på, skal ta med seg videre?
Nå har jeg lyst til å begynne med deg, Mona.
Det skal være sånn take home message.

[SPEAKER_00]

Nei, jeg tror det er viktig at at de som er foreldre og ansatte og ledere og skoleeiere og politikere, er med og framsnakker SF0.
Fordi at det er ganske ... Det er en krevende jobb, men det er òg en fantastisk jobb.
Men det er noe med de vilkårene rundt ...
Som mangler, og som gjør det veldig utfordrende.
Så det å være med å framsnakke og være med å løfte og få til en profesjonalisering, og det syns jeg jo er et politisk ansvar å få til.
Du vil kaste den ballen videre?
Ja, de må på banen.

[SPEAKER_01]

De må på banen.
Joakim, hva tenker du, litt sånn oppsummert?
Hva skal være den viktigste beskjeden fra deg?

[SPEAKER_03]

Jeg er opptatt av det at SF0 er en del av skoledagen.
Og at det må vi på en måte anerkjenne.
Og det var det som var mitt første møte med SF0 også, som pappa.
At liksom ... Plutselig så så jeg ...
Denne arenaen som var så ... Jeg hadde egentlig bare tatt den for gitt.
At det skulle flyte av seg sjøl på et vis.
Men så har jeg jo etter hvert lært, ikke bare med egne barn, men også gjennom forskninga, at det flyter jo ikke av seg sjøl.
Så det å anerkjenne SF0 som en del av skolen, og som en del av den dagen som barna skal ha ...
Og som vi trenger som foreldre og samfunn osv.
Det tror jeg er viktig.
Da er det som Mona er inne på, at det er en politisk anerkjennelse.
Og det er en anerkjennelse fra foreldre.
At SF0 faktisk er en viktig arena.

Og for barna tror jeg ikke det er snakk om noen anerkjennelse, for de veit det veldig godt allerede.

Så for å snu på det en siste gang, det er at vi også må anerkjenne den opplevelsen barn har av hvor viktig det her er.

Og ta med det perspektivet inn når vi ...

Både i politikk og forskning og i skolekommune-Norge forholder oss til det.

Så liksom, få løfta den.

Men jeg er positiv.

Jeg tror liksom at ting er på rett vei.

Til tross for at vi lager mer bråk kanskje rundt SF0 nå enn vi har gjort på en liten stund.

Så tror jeg det bare er et uttrykk for at det har blitt løfta høyere på agendaen.

Enig i det.

[SPEAKER_01]

Og jeg må bare si det du sier om barn.

Jeg spurte dattera mi, som går på SF0, jeg sa at vi skulle spille en podkast om SF0.

Så spurte jeg bare sånn ... Hva er det som er kjekkest med SF0, liker du det?

Elsker det, mamma.

Jeg har det så kjekt, jeg får leke med vennene mine hele tiden når jeg er der.

[SPEAKER_00]

Det er den gode barndommen, tenker jeg.

Jeg blir glad for å høre det.

[SPEAKER_01]

Så shoutout til SF0, og veldig takknemlig som forelder sjøl med at vi har gode folk som jobber i SF0.

Men da vil jeg bare si tusen takk til begge to for at dere var med her i dag.

Og for de som lytter på podkasten, så kommer det jo stadig mer informasjon på nettsiden og sosiale medier.

Du hører nå en podkast fra Universitetet i Stavanger.